

Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Факультет іноземних мов

*Актуальні проблеми філології та методики викладання
іноземних мов у сучасному мультилінгвальному
просторі*

*Всеукраїнська науково-практична конференція
Матеріали конференції*

22 листопада 2018 року

тощо); чітко визначені критерії, за якими здійснюється оцінювання рівня володіння мовою; діяльнісно-орієнтований підхід, що зумовлює навчання матеріалу, максимально наближеного до реальних життєвих ситуацій та потреб користувачів; завдання з розвитку критичного мислення; зміна ролі викладача та впровадження педагогіки партнерства; активне використання мультимедійних засобів, аудіо- та відеоматеріалів, мережі Інтернет для створення мовленнєвого середовища для студентів, застосування сучасних пристроїв для пошуку та оброблення інформації; організація проектної роботи студентів, застосування нестандартних і творчих завдань; залучення студентів до культурно-освітніх заходів, що проводяться іноземними мовами в позааудиторний час; участь майбутніх фахівців у програмах обмінів; сприяння навчанню й саморозвитку протягом усього життя.

На жаль, не всі викладачі усвідомлюють необхідність участі в подібних заходах. Тому зараз в Україні відбувається об'єднання зусиль проактивних викладачів, так званих «агентів змін»; формується своєрідна експертна спільнота, яка і стане основною рушійною силою в забезпеченні викладання іноземних мов на якісно вищому рівні.

Список використаної літератури

1. Вишневський О. Коріння проблем у вивченні іноземних мов [Електронний ресурс] / Омелян Вишневський // Сучасна освіта. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/reform/53026/>
2. Стратегія сталого розвитку "Україна-2020" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
3. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment [Електронний ресурс]. – Language Policy Unit, Strasbourg. – Режим доступу : https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf
4. Go Global : Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов (National Foreign Language Learning and Promotion Initiative) [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу : http://osvitacv.com/uploads/go_global.pdf

Валентина Стрілець (м. Київ)

ЗМІСТ ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Професійна підготовка письмового перекладача передбачає інтегроване формування всіх складників його компетентності, зокрема,

особистісної компетенції, значущість якої зростає паралельно із розширенням спектру професійних завдань сучасного перекладача, який сьогодні повинен не просто письмово продукувати адекватний текст оригіналу текст перекладу, а надавати перекладацькі послуги.

Взявши за основу компонентний склад особистісної компетенції, запропонований Л. М. Черноватим, а саме психофізіологічну, соціальну, морально-етичну субкомпетенції та субкомпетенцію самовдосконалення [3, с. 176], ми доповнили його психологічним та емоційно-вольовим складниками, а також модифікували другий компонент на соціально-комунікативний.

До психофізіологічних характеристик, необхідних для здійснення перекладацької діяльності, науковці, зокрема Л. П. Тарнаєва [2], відносять, насамперед, достатній обсяг оперативної і довготривалої пам'яті та розвиток уваги, а саме таких її якостей, як обсяг, стійкість, розподіл та здатність до переключення. Складні механізми, які лежать в основі специфічного двомовного рецептивно-репродуктивного / продуктивного посередницького виду мовленнєвої діяльності, яким є письмовий переклад, вимагають високого ступеня інтелектуального розвитку, зокрема здатності до аналізу, синтезу, зіставлення, узагальнення, систематизування, побудови асоціативних зв'язків, рефлексивного мислення; наявності лінгвістичного інтелекту, який Ю. І. Матюшина [1, с. 11] характеризує як здатність до смислового запам'ятовування, концентрації і розподілу уваги; усвідомлення способу смислотворення і визначення контекстуального значення повідомлення; уміння конструювати смисл повідомлення; уміння аналізувати факти і ситуації. До цієї категорії також належать такі професійно важливі якості, як здатність до переключення з однієї мови на іншу й уникнення інтерференції.

Психологічний компонент стосується психологічних особливостей майбутнього перекладача, які впливають на індивідуальний стиль його діяльності. Студент має усвідомлювати свою приналежність до когнітивно-лінгвістичного (мисленнєвого), комунікативно-мовленнєвого (художнього) чи змішаного типу і, відповідно, враховувати це під час виконання письмового перекладу.

Не менш важливим є вміння оцінити свій психологічний тип за критерієм «інтроверсія-екстраверсія». Так, згідно з Л. П. Тарнаєвою, письмовий переклад найчастіше вибирають ті перекладачі, які належать за своїм психологічним типом переважно до інтровертів, оскільки під час прийняття перекладацького рішення вони більше схильні до рефлексії, аналізу, перебирання варіантів [2, с. 205].

Емоційно-вольовий компонент охоплює такі характеристики, як емоційна стійкість, усвідомлення причини тривожності та вміння знижувати її рівень, цілеспрямованість, наполегливість, рішучість, упевненість, організованість, самодисципліна, зібраність, здатність доводити розпочату справу (наприклад, перекладацький проект) до кінця, вміння дотримуватися термінів її виконання.

Соціально-комунікативна субкомпетенція проявляється у а) зовнішньому плані (знання прийомів та норм спілкування у професійному середовищі, уміння пропонувати свої послуги на ринку праці, укласти договір на виконання перекладу, співпрацювати з фахівцями у відповідній галузі [3, с. 176]) і б) внутрішньому плані (уміння працювати в перекладацькій команді в різних ролях: перекладача, редактора, менеджера перекладацького проекту; під час виконання останньої з перерахованих ролей – уміння чітко окреслювати завдання та вимоги до його виконання, розподіляти обов'язки, здійснювати моніторинг роботи перекладацької команди).

Морально-етична субкомпетенція включає такі характеристики, як почуття відповідальності за якість власної праці; об'єктивність та надійність; скромність, ввічливість, дотримання конфіденційності [3, с. 176].

Субкомпетенція самовдосконалення передбачає здатність і готовність майбутнього перекладача до професійного розвитку, наприклад, виконання перекладу в новій галузі (будівництво, архітектура, нафтогазовий комплекс тощо), застосування інформаційно-комунікаційних технологій (систем автоматизованого перекладу, машинного перекладу, електронних словників), а також його гнучкість щодо нових вимог.

У процесі формування у майбутніх перекладачів компетентності в письмовому перекладі мають бути враховані індивідуальні особливості студентів та створені умови для систематичного розвитку професійно необхідних якостей.

Список використаної літератури

1. Матюшина Ю. И. Формирование профессионального имиджа у будущего переводчика: автореф. ... дисс. канд. пед. н. / Ю. И. Матюшина. – Калининград, 2010. – 22 с.
2. Тарнаева Л. П. Психологические механизмы речевой деятельности переводчика: лингводидактический аспект проблемы [Электронный ресурс] / Л. П. Тарнаева // Филологические науки. Вопросы теории и практики – Тамбов: Грамота, 2017. – № 6 (72): в 3-х

ч. Ч. 2. – С. 202–205. – Режим доступа:
www.gramota.net/materials/2/2017/6-2/61.html.

3. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад» / Л. М. Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 376 с.